

Onderzoek na overlijden

Als een kind overlijdt, kunnen artsen niet altijd verklaren wat er precies met het kind aan de hand was. Soms kan onderzoek van het gestorven kind helpen om beter te begrijpen wat er is gebeurd. De behandelend arts zal de ouders dan om toestemming voor dat onderzoek vragen. Voor veel ouders is het zwaar om in zo'n verdrietige tijd goed te overzien wat het onderzoek betekenen kan. Dit informatiebulletin vertelt wat ouders zouden moeten weten wanneer een arts toestemming vraagt voor onderzoek na overlijden.

Andere namen voor onderzoek na overlijden

Postmortaal onderzoek
Obductie
Sectie
Autopsie
Lijkschouwing

Hoe verloopt onderzoek na overlijden?

De arts die het lichaam onderzoekt, is de patholoog. Hij is een paar uur met het onderzoek bezig. Eerst bekijkt hij het lichaam zorgvuldig. Hij maakt foto's en rontgenfoto's. In een laboratorium kan hij materiaal van het lichaam laten onderzoeken. Bijvoorbeeld wat slijm uit de keel, wat bloed, urine of een klein stukje huid. Dit zijn kleine ingrepen.

Als de ouders toestemming hebben gegeven om het lichaam ook van binnen te bekijken, maakt de patholoog het lichaam open. Dit is te vergelijken met een operatie. Sommige organen worden uit het lichaam genomen om deze later te ontleden. Gezicht, armen en benen blijven volledig intact.

Soms kan onderzoek van de hersenen belangrijk zijn om een diagnose te kunnen stellen. Dan is het nodig de schedel te openen. Na het uitnemen van sommige organen zorgt de patholoog ervoor dat je nauwelijks ziet dat het lichaam onderzocht is. Hij hecht alle sneden zorgvuldig. Toch moeten nabestaanden zich voorbereiden op de gevolgen van het onderzoek. Die zullen altijd enigszins

Turks/Türkçesi

Ölümden sonra araştırma

Bir çocuk ölünce doktorlar her zaman çocuğun ölümüne sebep olan hastalığın ne olduğunu bilemezler. Ölmüş olan bir çocuğun cesedi üzerinde yapılacak olan tıbbî bir araştırma bazen ölüme sebep olan hastalığın ne olduğunu anlamaya daha iyi yardım edebilir. Bu sebeple ilgili doktor ceset üzerinde araştırma yapabilmek için çocuğun anne ve babasının izin vermesini ister. Bir çok anne ve baba için böyle çok üzücü bir anda yapılacak araştırmanın faydasının ne olacağını anlamak zordur. Bu bilgilendirme bülteni çocuğun ölümünden sonra doktorun araştırma için izin istemesi halinde anne ve babanın ne bilmesi gerektiğini anlatmaktadır.

Ölümden sonra araştırmanın diğer isimleri

Postmortaal araştırma
Obduksi
Seksi
Otopsi
Laykşoving

Ölümden sonra araştırma nasıl oluyor?

Ceset üzerinde araştırma yapan doktora Patolog denir. O bir kaç saat ceset üzerinde araştırma ile meşgul olur. Önce cesedi dikkatlice inceler. Cesedin fotoğrafını ve rontgen filmini çeker. Cesetten alacağı bazı maddeleri laboratuvarde inceletir. Örneğin boğazdan biraz salgı, birazcık kan, idrar veya küçük bir parça deri. Bu küçük bir ameliyedir. Eğer anne baba cesedin içine bakılmasına da izin vermişse Patolog cesedi açar. Bir nevi ameliyat sayılır. Bazı organlar daha sonra incelenmek üzere alınır. Yüz, kollar ve bacaklara dokunulmaz. İyi bir teşhis koyabilmek için bazen beynin araştırılması önemlidir. Bunun için de kafatasının açılması gerekir.

Bazı organların alınması işlemi bittikten sonra ceset hiç bir şey belli olmayacak şekilde dikilir. Ancak yine de cesedin sahipleri araştırmanın neticesine kendilerini hazırlamalılar. Zira ameliyat izleri çıplak ceset üzerinde belirgin olarak görülebilir.

zichtbaar zijn als het kind (nog) ongekleed is. Verpleegkundigen brengen het kind dan naar de rouwkamer in het ziekenhuis. De begrafenisondernemer kan het kind naar een rouwcentrum elders of naar het huis van de ouders zelf brengen.

Ondertussen gaat de patholoog verder met onderzoek van de uitgenomen organen. Hij bekijkt kleine stukjes van de organen onder een microscoop. Zo ziet hij of die organen gezond of ziek zijn.

De behandelend arts vertelt de ouders meestal op de dag van het onderzoek wat de voorlopige bevindingen zijn. De patholoog schrijft een rapport van de resultaten, dat acht weken na het overlijden van het kind klaar is. Dat rapport zullen de ouders en de behandelend arts van het kind vervolgens samen bespreken.

Waarom kan onderzoek na overlijden belangrijk zijn?

Als ouders niet weten waardoor hun kind overleden is, maken ze zich zorgen. Ze hebben veel vragen: "Wat is er gebeurd?", "Was ons kind ziek?", "Zullen onze volgende kinderen de ziekte ook hebben?" Met een onderzoek na overlijden kunnen zij in veel gevallen antwoord krijgen op die vragen. Soms blijkt dat hun kind een erfelijke aandoening had. Voor ouders kan die informatie over erfelijkheid meespelen bij het krijgen van meer kinderen. Bij een Klinisch Genetisch Centrum kunnen ouders meer informatie krijgen over erfelijkheid.

Door bij veel kinderen onderzoek te doen, is het ook mogelijk de behandeling van zieke kinderen in de toekomst te verbeteren. Met behulp van onderzoek begrijpen we steeds beter wat er bij een bepaalde ziekte precies mis gaat in het lichaam. En welke behandeling nodig is om dat te voorkomen.

Hoe kunnen ouders de voor hen goede beslissing nemen?

Veel ouders vinden het moeilijk om toestemming te geven voor onderzoek na overlijden. Zij beseffen dat onderzoek belangrijk kan zijn, maar zien er tegenop dat daarvoor nog een onderzoek of operatie van het kind zal plaatsvinden. Voor sommige ouders is het belangrijk wat hun geloof zegt over het schenden van het lichaam en het voortbestaan na de dood. Een geestelijk raadsman kan dat goed met de ouders bespreken.

Ouders zijn vaak bang dat het lichaam door het onderzoek niet meer toonbaar zal zijn.

De patholoog zal het lichaam echter met respect behandelen. Hij zorgt ervoor dat het lichaam zo goed mogelijk gesloten wordt. Ouders kunnen dan op hun manier afscheid nemen van hun kind.

İşlem bittikten sonra hemşireler çocuğun nâşını hastahanenin taziye odasına getirirler. Cenaze şirketi görevlileri nâşi bir başka taziye yerine veya eve getirebilirler.

Bu arada Patolog aldığı organlar üzerinde araştırmasını sürdürür. Organlardan aldığı küçük parçaları mikroskop altında inceler. Böylece organların sağlam veya hastalıklı olup olmadığını görür.

Araştırmayı yapan doctor çoğu zaman aynı gün anne babaya araştırmanın geçici bir neticesini bildirir. Patolog araştırmanın neticesi hakkında bir rapor tutar ve bu rapor çocuğun ölümünden sekiz hafta sonar hazırdır. Netice itibariyle bu rapor anne baba ve çocuğun doktoru arasında görüşülecektir.

Ölümden sonra araştırma niçin önemlidir ?

Anne baba çocuklarının ölüm sebebini bilemedikleri zamam endişeye kapılırlar. Akıllarına bir çok sorulra gelir : ‘Acaba ne oldu ?’, ‘Çocuğumuz hasta mı idi ?’, ‘Bundan sonra olacak çocuğumuz da aynı hastalığa yakalanır mı ?’ Ölümden sonra yapılacak bir araştırma ile onlar bir çok durumda bu gibi sorulara cevap bulabilirler. Bazen çocuklarında irsî bir hastalık olduğu ortaya çıkar. İrsî hastalık hakkındaki bu bilgi anne babanın daha fazla çocuk sahibi olmasında belirleyici rol oynar. İrsi hastalıklar hakkında anne babalar Genetik Klinik Merkezinden daha fazla bilgi alabilirler. Bir çok çocuk üzerinde yapılacak araştırma ile gelecekte hasta çocukların tedavilerini kolaylaştırmak da mümkün olabilecektir. Araştırmalar yardımıyla belli bir hastalığın vucutta meydana getirdiği bozukluğun gerçek sebebini ve bunu önlemek için nasıl bir tedavi gerektiğini daha iyi anlamaktayız.

Anne baba kendileri için iyi bir kararı nasıl alabilirler ?

Bir çok anne baba ölümden sonra araştırma için izin vermekte zorlanmaktadırlar. Araştırmanın önemini idrak etmelerine rağmen çocuk üzerinde yeni bir araştırma ve ameliyatın gerektiğini de görmekteler. Bazı anne babalar için ölünün cesedine yapılacak birt müdahale ve öldükten sonra dirilme durumu hakkında dîni hükmün ne olduğu önem arz etmektedir. Bir din görevlisi bu konuyu anne babayla geniş bir şekilde konuşabilir.

Anne babalar genellikle araştırmadan sonra cesedin bakılamayacak derecede tahrir edilmiş olacağından korkmaktadırlar.

Halbuki Patolog cesede azami saygıyla muamele etmektedir. Ameliyeden sonra cesedi mümkün mertebe iyi bir şekilde kapatmaktadır. Böylece anne babalar çocuklarından ayrılma merasimini

Als een moslimkind is overleden, kan het lichaam zoals gebruikelijk gewassen worden en in schone doeken worden gewikkeld. Nabestaanden kunnen het lichaam vervolgens begraven.

De kwaliteit van het onderzoek is het best wanneer het onderzoek binnen 24 uur na overlijden wordt gedaan. Sommige ziekten zijn alleen dan aan te tonen. Maar meestal willen ouders meer tijd nemen om te beslissen of zij toestemming geven voor onderzoek of niet. Toch kunnen zij niet heellang nadenken. De Nederlandse wet schrijft namelijk voor dat een begrafenis of crematie binnen enkele dagen moet plaatsvinden. Voor moslims geldt bovendien dat zij volgens de islam hun doden zo snel mogelijk dienen te begraven. Maar ook daarover kunnen ouders overleggen met hun geestelijk raadsman.

De ervaringen van ouders met onderzoek na overlijden zijn verschillend. Sommige ouders schrikken als ze hun kind zien na het onderzoek. Veel ouders zijn achteraf echter blij dat zij toestemming hebben gegeven. Zij zeggen dat het onderzoek het rouwproces verlicht heeft.

Voor informatie over de verzekering van het onderzoek, kunnen ouders het beste contact opnemen met hun verzekeringsmaatschappij. De meeste ziekenhuizen zullen het onderzoek zelf betalen.

Wat kunnen ouders besluiten?

Voor onderzoek na overlijden is altijd toestemming nodig van de ouders. Ouders kunnen toestemming geven voor:

1. onderzoek aan de buitenkant van het lichaam
2. het openen van het lichaam en onderzoek van de organen
3. het openen van de schedel en onderzoek van de hersenen.

Ouders kunnen dus bijvoorbeeld alleen toestemming geven voor het eerste deel van het onderzoek als zij niet willen dat het lichaam geopend wordt. Het onderzoek levert dan wel minder informatie op.

Soms willen onderzoekers lichaamsmateriaal gebruiken voor bijvoorbeeld medisch wetenschappelijk onderzoek of onderwijs.

Die onderzoekers moeten daar dan apart toestemming voor vragen aan de ouders. Ouders kunnen mondeling of schriftelijk toestemming geven. In een overeenkomst kunnen ouders en artsen de details van het onderzoek vastleggen.

kendi adetlerine göre yerine getirme imkanına sahiptirler. Müslüman bir çocuğun vefatı halinde yıkanması ve kefenlenmesi mümkündür. Yakınları defin işlemini normal bir şekilde yerine getirebilirler.

En kaliteli bir araştırma vefat anından sonra 24 saat içinde yapılan olan bir araştırmadır. Bazı hastalıklar ancak bu süre içinde tesbit edilebilmektedir. Ancak çoğu kez anne babalar araştırmaya izin verip vermemeleri konusunda karar verebilmek için daha çok zaman istemektedirler. Ama çok uzun düşünme imkanları yoktur. Hollanda kanununa göre defin veya yakma işleminin bir kaç gün içinde yerine getirilme mecburiyeti vardır. Üstelik müslümanlar için islama göre ölümlerini mümkün mertebe erken defnetme durumu söz konusudur. Ama bu konuda da anne babalar din görevlileriyle iştişare edebilirler.

Ölümden sonra yapılan araştırma konusunda anne babaların edindiği tecrübeler farklıdır. Bazı anne babalar araştırmadan sonra çocuklarını görünce irkilmektedirler. Bir çok anne baba ise araştırma için izin vermiş olmalarından dolayı sonradan çok memnun kalmaktalar. Araştırmanın acılarını hafiflettiğini söylemektedirler.

Araştırma için sigorta durumu hakkında bilgi almak için anne babalar en iyisi kendi sigortalarına danışa bilirler. Bir çok hastahane araştırma masrafını kendisi karşılamaktadır.

Anne babalar neye karar verebilir?

Ölümden sonra araştırma yapabilmek için daima anne babaların iznine ihtiyaç vardır. Anne babalar şu konular için izin veribilerler:

1. Cesdin dış kısmının araştırılması
2. Cesedin açılması ve organların araştırılması
3. Kafatasının açılması ve beynin araştırılması

Yani anne babalar örneğin cesedin açılmasını istemiyorlarsa araştırmanın sadece birinci kısmına izin verebilirler. Bu takdirde araştırmadan az bir bilgi elde edilebilecektir.

Bazan araştırmacılar tıp bilimi ve eğitimi için cesetten alınacak parçaları kullanmak istemektedirler.

O araştırmacılar bu durum için anne babalardan ayrıca izin istemek zorundadırlar.

Anne babalar sözlü veya yazılı izin verebilirler. Anne baba ve doktorlar bir anlaşma metninde araştırmanın detayını tesbit edebilirler.

Meer informatie over obductie

- Ouders kunnen de behandelend arts van het kind altijd vragen om meer uitleg rondom het onderzoek.
- Een geestelijk raadsman kan de ouders vertellen wat hun geloof zegt over onderzoek na overlijden.
- Erfocentrum Erfolijn: 0900-6655566. Voor alle vragen over erfelijke en aangeboren aandoeningen en contacten met ouder- en patiëntenverenigingen. Het Erfocentrum heeft ook een uitgebreide Nederlandse brochure over onderzoek na overlijden. Ook is een lijst met literatuur over dit onderwerp verkrijgbaar.
- Voorlichtingsfolder Obductie, gericht aan de nabestaanden / Nederlandse Vereniging voor Pathologie en Nederlandse Patiënten Consumenten Federatie, 2001 (downloaden via www.nvz-ziekenhuis.nl)

Meer informatie in het Nederlands/Turks

- Erfelijke bloedarmoede, folder
- Sikkelcelziekte en/of Thalassmie, brochure
- Zwangerschap en foliumzuur, informatieblad
- Voordat u aan kinderen denkt ... informatie over erfelijkheidsvoorlichting, brochure
- Het is goed dat je wat over erfelijkheid weet, video

Colofon

© VSOP, 1999

Bestelnummer 4050

De publicatie kwam tot stand dankzij

Voor een overzicht van alle informatiematerialen kunt u contact opnemen met het Erfocentrum.

Vragen over erfelijkheid en gezondheid?

Bel, mail of surf

Erfolijn: 0900-66 555 66 (€ 0,25 per minuut)

Email: erfolijn@erfocentrum.nl

Website: www.erfelijkheid.nl

www.kalitim.nl

Het Erfocentrum is een initiatief van de Vereniging Samenwerkende Ouder- en Patiëntenorganisaties betrokken bij erfelijkheidsvraagstukken (VSOP)

Daha fazla bilgi

- Anne babalar çocuğun tedavisini yapan doktordan araştırma hakkında her zaman daha fazla bilgi alabilirler.
- Bir din görevlisi anne babaya ölümden sonra araştırma konusunda dini açıdan bilgi verebilir.
- İrsî ve doğuştan olan hastalıklar konusunda her türlü sorular, anne babalar ve hastalar cemiyetleri ile kontak kurmak için Erfocentrum. İrsî hastalıklar bilgilendirme telefonu: 0900-6655566. Erfocentrum' un ölümden sonra araştırma konusunda Hollandaca geniş bilgi broşürü de bulunmaktadır. Bu konu hakkında literatür listesi de mevcuttur.